

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ІМІДЖ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ

У статті розкрито імідж і головні риси інвестиційної привабливості України в глобальному середовищі та виявлено інвестиційно привабливі галузі з поясненням причин цього.

Ключові слова: інвестиційний імідж, економіка, галузі,

Постановка проблеми. Географічне положення України сприяє інвестиційним потокам завдяки її близькості як до Європи, так і до Центральної Азії і, звичайно, Росії. Чорноморські порти, які не замерзають, дозволяють транспортувати вантажі з південних до північних країн, із країн Балтії до Чорного моря і далі – на Близький Схід. Таким чином, в Україні вигідно розвивати виробництво як для внутрішнього ринку з його високим попитом, так і для експорту в різних напрямках. Це формує подвійну перевагу, оскільки існує можливість будівництва великих заводів для подальшого продажу частини продукції на місці, а іншої – для вивезення за кордон.

Статус української економіки ґрунтується на декількох складових, серед яких величезна територія, наявність дешевої кваліфікованої робочої сили і якість вищої школи. Але варто визнати, що цих конкурентних переваг у сучасній економіці вже недостатньо і, крім того, навіть вони втрачаються. Робоча сила в Україні дійсно кваліфікована і дешева, але вже нині експерти відзначають, що її ринок праці не досить гнучкий і не встигає за розвитком економіки. Отже, доцільно акцентувати увагу на необхідності теоретичного і практичного переосмислення однієї з детермінант національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості – фактора дешевої робочої сили.

Найбільшу привабливість для інвесторів становлять офісна і торговельна нерухомість (багато її об'єктів купуються ще до завершення будівництва), а також складські приміщення і готелі. На сьогодні попит на якісні офісні приміщення в Києві значно перевищує пропозицію. Причина полягає в бурхливому піднесенні ділової активності в столиці: потенційний попит на офіси в Києві становить 120-150 тис.м на рік, потенційний незадоволений попит на торговельні площі – 300-400 тис.м.

В Україні іноземних інвесторів приваблює високий рівень прибутковості інвестицій в комерційні об'єкти – 12-12 % на рік, при їх окупності за 6-8 років, тоді як ринки комерційної нерухомості в Угорщині, Чехії та Польщі демонструють зниження цього показника до 6 % на рік. Неабияку роль у підвищенні інтересу до інвестицій в українську торговельну нерухомість відіграло різке падіння прибутковості комерційних об'єктів у США і Західній Європі, де рентабельність бізнесу становить не більше 5 %, а терміни окупності перевищують 10 років [1]. Можна спрогнозувати, що найближчим часом вкладення іноземних інвестицій на український ринок торговельної нерухомості збільшуватиметься. У

першу чергу іноземців приваблює стрімке зростання рентабельності цього бізнесу, продиктоване підвищенням орендних ставок, що, у свою чергу, позитивно позначається на капіталізації торговельних центрів. Можна виділити ще ряд інвестиційно привабливих напрямів, які детермінують мотивацію національних та іноземних інвесторів. По-перше, лідируюче становище компанії на ринку може привернути увагу іноземців, які націлені на купівлю потужностей у країні. По-друге, невисокий рівень конкуренції підсилює інтерес національних інвесторів до придбання подібних компаній. Значну привабливість і чималі резерви має і туристичний сектор. Можливості для туризму в Україні не гірші, ніж у Болгарії: гори, Чорне море, видатні культурні та історичні пам'ятки. Утім у Болгарії на туризм виділяється близько 10-15 % ВВП, а в Україні – менше 1 % [2]. Проте варто підкреслити, що масштабних інвестицій для цього замало; насамперед потрібна професійна державна стратегія. Перший крок у цьому напрямі – скасування візового режиму для іноземців – зроблено, але на заваді стає відсутність облаштованої інфраструктури, доріг і готелів, які були б доступні середньому класу. За наявності цього Україна могла б конкурувати нарівні з іншими країнами даного регіону – Болгарією, Туреччиною тощо.

Досить ризикований напрям для інвестицій формує український нафтогазовий сектор. Дослідження прозорості нафтогазової галузі засвідчило, що іноземні компанії схильні ігнорувати несприятливе підприємницьке середовище в Україні заради одержання прибутку і збереження вкладених коштів; до того ж вони готові використовувати для оптимізації свого бізнесу будь-які можливості, які надає законодавство.

Газові відносини, що характеризуються непрозорістю, гальмують розвиток України. Це, зокрема, підтверджують дослідження авторитетного німецького фонду Бертелсманн, який у своєму «Індексі трансформації 2008», назвав Україну «дефектною демократією» з низьким рівнем соціального – економічного розвитку: «Головною причиною цього може бути утвердження нинішньої практики, коли влада в країні здійснюється в обхід демократичних інституцій, а саме на підставі неформальних домовленостей владних еліт». На справедливу думку німецьких експертів, подальший процес реформ в Україні неможливий без рішучих заходів у боротьбі з корупцією [3].

Незважаючи на проблеми, український газодобувний сегмент залишається дуже перспективним, особливо з урахуванням тенденції до постійного зростання цін на енергоносії. Прогнозовані запаси газу в Україні становлять близько 5 трлн м, з них розвідано менше половини – 1.2 трлн м, 70 % з яких розробляються державними компаніями [4].

Поки що найменш привабливим сегментом є сільське господарство, куди за останні 10-15 років масштабні інвестиції не надходили. Велику проблему становить спрацьованість устаткування: станом на початок 2009 року, 90 % сільгосптехніки відслужило свій термін експлуатації, а її використання істотно знижує ефективність праці аграрних господарств. За деякими розрахунками, на оновлення парку сільськогосподарської техніки щороку потрібно понад 15 млрд грн. [5]. З одного боку, в Україні існують сприятливі для ведення сільського го-

сподарства природні та кліматичні умови, можливості збільшення врожайності у кілька разів, але з другого – майже всі підприємці очікують скасування мораторію на продаж землі.

Рівень конкуренції в українському АПК можна оцінити як високий, однак це не відлякує транснаціональні компанії. За нашими оцінками, дана галузь має великий потенціал, проте водночас слід зазначити, що інвестиції в аграрний сектор вважаються дуже ризикованими навіть для українських підприємців. До обмежувальних факторів, насамперед, слід віднести політичні ризики, непередбачуваність, заборону експорту, заборону на міжрегіональне перевезення продукції. Однак портфельні інвестори позбавлені можливостей інвестувати в український АПК, оскільки дуже мало таких компаній, які мають лістинг на фондовій біржі.

Висновки. Бар'єри і ризики для інвестицій, як і раніше, лишаються досить високими. До них належать юридичні ризики, побоювання нечесних умов роботи та імовірність негативних змін у макроекономічній динаміці.

Підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки повинно стати стратегічним завданням. Стан виробничих фондів незадовільний, і Україна стоїть на порозі техногенної катастрофи. Її інфраструктурні галузі (транспортні магістралі – мости і залізниці) настільки застаріли, що заперечувати цей факт неможливо. Слід урахувати й те, що інвестиції в їх оновлення не вигідні приватному капіталу.

Неефективна економіка не захищена як від зовнішнього тиску, так і від можливостей внутрішніх конфліктів, не може конкурувати за залучення масштабного корпоративного капіталу. Національна стратегія повинна забезпечити концентрацію зусиль суспільства і держави, головним чином, на розвитку національних конкурентних переваг.

Література

1. Экономические известия. – 2007. – 12 декабря. – С.10.
2. The Report: Emerging Ukraine 2007.-
<http://www.oxfordbusinessgroup.com/publication.asp?country=37>.
3. Bertelsmann Transformation Index 2008. Political Management in International Comparison. – Berlin: Bertelsmann Stiftung, 2007. – P.25.
4. Экономические известия. – 2008. - №40. – 4 марта. – С.1.

Гончаренко Я. С., Ряднова І. В.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Перехід до ринкової системи господарювання загострив необхідність активізації інноваційних процесів в економіці України.

Значення інноваційної діяльності для сільськогосподарських підприємств у